

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemanje pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserte) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 22. aprila 1892.

Politiški oddelek.

Po deželnih zborih.

II.

Sedaj se pa ozrimo malo na zborovanje štajerskega in koroškega deželnega zbora. V teh dveh kronovinah prebiva tretjina Slovencev. V deželnih zborih pa niso nikakor niti približno primerno zastopani. V štajerskem deželnem zboru je 60 voljenih poslancev, v koroškem pa 36 voljenih poslancev. Po številu prebivalstva bi torej moralo v prvem biti 20, v drugem pa 12 slovenskih zastopnikov, v resnici jih je pa v prvem 8, v drugem pa samo 2. Da je temu tako, je največ zahvaliti znani Schmerlingov volilni red, ki je veleposestvom in mestom priznal razmeroma mnogo preveč mandatov, in pa čudni razdelitvi volilnih okrajev. Nekoliko je pa seveda tudi to nenaravno prikazen pripisovati brezozirnemu postopanju naših nasprotnikov, katere tudi radi podpirajo vladni organi.

Že število slovenskih poslancev v štajerskem in koroškem deželnem zboru nam kaže nekoliko, kako je stanje Slovencev v teh dveh deželah. Še bolje je pa pokazalo letošnje zborovanje. Od začetka do konca ni manjkalo momentov, ki so kazali z vso jasnostjo nasprotje mej Nemci in Slovenci.

V meševitih deželah je navada ali vsaj imela bi biti, da deželni glavar nagovori pri začetku in na konci zborovanja poslance v obeh deželnih jezikih, ravno tako tudi načelnik deželne vlade. Na Kranjskem ne prebiva niti 6% Nemcev, ali vendar vselej deželni glavar in deželni predsednik v obeh deželnih jezikih pozdravita poslance. Na Koroškem in Štajarskem se pa to še ni nikdar zgodilo. Od deželnih glavarjev mi tudi letos tega pričakovali nismo. Bolj čudno se pa nam zdi, da načelnika deželnih vlad nimata nekaj besed za nas Slovence. Vsaj vedno slišimo, da je sedanja vlada nepristranska,

da stoji nad strankami. Celo pri svojem nastopu je obetala izvršiti narodno enakopravnost. Koroški deželni predsednik in štajerski namestnik se pa tako obnašata nasproti Slovincem, kakor da vladajo na Dunaji kaki najzagrizenejši levičarji. Oba sta pa tudi prisegla na ustavo in kako se pa njihino postopanje vjema s članom XIX. državnih osnovnih zakonov, ki zagotavlja vsem deželnim jezikom enakopravnost in ne pozna nobene prednosti. Če pa tako postopata koroški deželni predsednik in pa štajerski cesarski namestnik, potem se ni čuditi, če Slovenci nimajo pravega zaupanja v sedanjo vlado in se množi število tistih, ki mislijo, da bi za Slovence ne moglo slabše biti, ko bi vladal Plener. Tako postopanje vladnih organov je največ krivo, da se poraja in razvija radikalizem v slovanskih deželah.

Najbolj očitno se je pa v Gradci in v Celovci pokazalo nasprotje mej Slovenci pri razpravljanju o šolskih potrebščinah. V štajerskem deželnem zboru se je sklenilo vlado naprositi, da se po slovenskih šolah bolj goji nemščina. Da celo sklenilo se je učiteljem, ki se posebno trudijo s poučevanjem nemščine, dajati posebne nagrade. Zbor je pa tudi izrekel zahvalo deželnemu šolskemu nadzorniku Rožeku, ki je šel v pokoj. Ta mož si je posebno prizadeval za ponemčevanje slovenskih šol in to je ona zasluga, za katero mu je deželni zbor izrekel zahvalo.

Ti sklepi deželnega zbora bodo, ali vsaj bati se je, da bodo jako slabo vplivali na učiteljstvo na Spodnjem Štajarskem. Prizadevali se bodo učitelji slovenskim otrokom posebno vtepati nemščino v glavo, ker vedo, da si s tem prislužijo pohvalo in nagrade od graške gospode. Sklepi deželnega zbora so naravnost napad na našo narodnost. Ker se bode po šolah preveč gojila nemščina, bodo na škodi drugi predmeti, posebno pa slovenščina.

Ker so Slovenci s pritožbami dosegli, da se odkrito ne sme ponemčevati po slovenskih šolah, pa hočejo po ovinkih vtihotapiti v šolo ponemčevanje.

V koroškem deželnem zboru so se pa Nemci posebno hudovali zaradi mnogih prošenj za slovenske šole. Jezili so se nad agitatorji za slovenske šole in sestavljavci

dotičnih prošelj, ker postavnosti samim prošnjam odrekati niso mogli.

Da so jedernate besede slovenskih poslancev v koroškem in v štajerskem deželnem zboru pri nemških liberalcih našle le gluha ušesa, to je umljivo samo po sebi. Videlo se je pa, da koroški in štajerski Nemci zmatrajo za glavno nalogo ljudskih šol po slovenskih pokrajinah ponemčevanje, to pa zaradi tega, da bi potem tudi v pisarnah ne bilo treba slovenskega uradovanja in bi torej Nemci lahko tudi mej Slovenci dobivali službe, ne da bi se jim bilo treba učiti našega jezika.

Kako sovražni so štajerski Nemci Slovincem pokazalo se je tudi pri tem, da se nečejo ozirati na željo slovenskih poslancev, da bi se na deželnih železnicah po slovenskih krajih napravili tudi slovenski napisi. Na deželnih napravah ne sme nobena stvar spominjati, da tudi Slovenci bivajo v deželi.

V koroškem in v štajerskem deželnem odboru nimajo Slovenci nobenega zastopnika. Letos je bila volitev jednega deželnega odbornika v deželni odbor v Gradci. Slovenci so se obrnili do večine, da bi jim prepustila to mesto, ali večina se ni ozirala na njih želje in bil je voljen Nemeč. Tako tudi zanaprej nad 400.000 štajerskih Slovincem ne bode imelo nobenega zastopnika v deželnem odboru.

Koroški deželni zbor je šel še dalje. Niti v odseke ni volil nobenega slovenskega poslanca izimši verifikacijski odsek, ki ni imel nič dela.

Letošnje zasedanje je jasno pokazalo, da Slovenci na Štajerskem in Koroškem zlepa ne bodejo ničesa dosegli, samo to se bode jim dovolilo, kar bodo višje oblasti na Dunaju prisilile. Vsakdo si lahko misli, kako bi se godilo Slovincem, ko bi se razširila deželna avtonomija blizu tako kakor je n. pr. v sosedni Hrvatski, da bi šolstvo dobila v roko deželna uprava. Iz šol bi hitro zginila vsa slovenščina. Pa tudi če bi se le povekšal vpliv deželnih zborov na šolstvo, kakor se je v minoli volilni dobi predlagalo v državnem zboru, bi to kmalu britko čutili Slovenci na Štajerskem in Koroškem. Vsako moč, ki bi se dala štajerskim in koroškimi Nemcem v roke, porabili bi brezozirno proti nam. Zatorej se pa Slovenci moramo braniti povekšanja deželne avtonomije, če nečemo sebi kopati groba.

Politični pregled.

Krona in vinar. — Zakon o vvedenju nove veljave je baje že izdelan in se bode predložil državnemu zboru, ko se zopet snide. Denarna jednota bode krona, ki bode imela sto vinarjev. Vrednost kroni se bode določila s 50 kr. sedanje veljave. Nova denarna veljava se bode imenovala kronska veljava. Kovali se bodo cekini po 20 in po 10 kron. Iz jednega kilograma čistega zlata se bode napravilo 164 cekinov po 20 kron. Koval se bode pa tudi srebrni denar po kroni in pol krone, ter drobiž po deset, pet, dva in jednem vinarju, deloma iz manj vrednega srebra, deloma pa iz bakra ali pa

brona. Novi bankovci se bodo pa še le pozneje vpeljali. Sedanja srebrni gollinarji ostanejo tudi še nekaj časa v prometu.

Češkonemška sprava. — Komisija pri praškem sodišču za razdelitev okrajev po narodnostih pridno nadaljuje svoje delo. Iz tega smemo sklepati, da se vlada še ni popolnoma odrekla spravi. Morda se bodo začeli okraji razdeljevati upravnim putem. Pomenljivo je, da se je v to komisijo poklical zadnji čas vodja čeških Nemcev Schmeykal.

Rusini. — Rusinski politični uradniki v Galiciji so se že jeli predstavljati iz poljskih okrajev v rusinske. To premeščenje se bode pa le polagoma vršilo in se bode pri tem oziralo tudi na želje dotičnih uradnikov. Ta stvar je pa velikega političnega pomena, ker le po primernem premeščenju uradnikov bode mogoče v dejanstvenosti izviševati narodno enakopravnost.

Italija. — Ministerstvo dalo je ostavko. Povod temu so denarne razmere. Kakor znano je ministerski svet že parkrat pretresoval vprašanje, kako bi bilo pokriti primanjkljaj 30 milijonov. Pretečeni teden se je svet zopet sešel in finančni minister Colombo je zahteval, da se naj primanjkljaj pokrije s tem, da se vojni proračun zdatno pomanjša. Vojni minister je temu odločno ugovarjal, in tudi drugi ministri so mu pritrjevali oziroma stavili še druge nasvete. Ker finančni minister ni hotel odjenjati od svoje zahteve, sklenilo se je dati ostavko. Kralj je ostavko vsprejel ob ednem pa takoj naročil doseadanjemu ministerskemu predsedniku Rudiniju, da sestavi novo ministerstvo. Posebnih prememb ne bo in najbrže odstopila bota le finančni in vojni minister.

Nemčija in Rusija. — Zadnji čas govorilo in pisalo se je veliko o trgovinsko-političnem sporazumljenju mej Rusijo in Nemčijo. Zdaj hočejo že nekateri vedeti, da se car odpelje prihodnji mesec v Berlin in da je to potovanje važnega političnega pomena. Če je to tudi istina, da car gre v Berlin, vender temu ni pripisovati posebne važnosti. Najbrže bo pa car le mej potom tako rekoč slučajno obiskal Berlin, ko se bo peljal k zlati poroki kraljevske dvojice danske, v Kodanj.

Rusija. — Obolelemu finančnemu ministru Višnegradskemu se zdravje boljša. Pisal je že svojeručno carju pismo v katerem ga prosi za daljši dopust. Car je na to pismo jako prijazno odgovoril in mu dovolil dopust na neomejeno dobo, torej do časa, da popolnoma okreva. V pismu car priznava delavnost Višnegradskega in poudarja njegove zasluge v prid državi. Za časa, ko bo Višnegradski na dopustu, opravljal bo njegovo službo tajni svetnik Thörner s pomočjo prometnega ministra pl. Witte-ja. — Ministru vnanjih reči, Giers-u se ni še nič na boljše obrnilo. — Od državnega sveta skleneni zakon o izdajstvu državnih tajnosti odreja, da se imajo zločinci kaznovati ali s prognanstvom v Sibirijo, ali z večletnim zaporom v prisilni delavnici ali pa z dosmrtnim prognanstvom v najbolj oddaljene okraje. Malomarnost uradnikov kaznovati je z večletno ječo.

Bolgarija in Turčija. — Bolgarska vlada poslala je turški vladi noto, v kateri se pretresava umor Vulkovičev. V noti se izraža začudenje, zakaj da je turška vlada Šišmanovu pomagala v Rusijo. Šišmanov je sokriv Vulkovičevega umora, to pojasnujejo razna fakta. Tudi ni on ruski državljani in bi bil moral na vsak način priti pred turško sodišče. Nota omenja še drugih činov Rusije proti Bolgariji in naposled se še enkrat zahteva, da Turčija od Rusije zahteva Šišmanova, da prepove bolgarskim emigrantom bivati v Turčiji in da prizna kneza. — Da Turčija željam bolgarske vlade ne bode vstregla je več kakor gotovo in le radovedni smo, kaj bo na to vkrenila bolgarska vlada.